

M. Fullan

Některé důležité myšlenky z publikace Deep Learning

(Fullan, M., Quinn, J., McEachen, J.: Deep Learning. Engage the World, Change the World. Corwin 2018.)

- Stojí za to připomenout si, jak MF pojmenovává současný stav světa. Dělá to trochu jinak, než jak to dělááme my u nás.
- Globální – naléhavý - věcný – nerelativizující. Vychází z doložených faktů a z čísel. Promptně aktualizuje. Často propojuje do vztahů a souvislostí, které je nasvěcují nově. Neobává se velkých slov, ale není patetický.
- Jazyk: zvláštní kombinace střídmosti, stručnosti, a metaforičnosti. Chvillemi až esejistický.
- Aktivizace! (apelativa „go deep or go home“; „be pervasive or stay aside“)
- Rezervovaný, racionální, ale zřetelný humanista.

- Nová sada krizí nutí lidstvo znovu zvažovat vztahy jeden k druhému, vztah k planetě a vesmíru.

Sada krizí:

- změna klimatu; (P. Daniš: klimatický kolaps)
- mezigenerační kumulace bohatství a moci, a snížení sociální mobility;
- společenská nesoudržnost a nedůvěra mezi společenskými skupinami;
- příliš velké investice do strojů a příliš malé investice do lidskosti a sociální inteligence;
- škola jako místo sociálního třídění a ne místo učení každého; („akademická obsese“ – výraz z M.F.: The right drivers for whole system success, 2021)

Žáci jsou odpojeni od učení. To, co se děje ve škole, jim nedává smysl.

(! není to chyba dětí nebo rodin !)

- Mladí nevidí pro sebe budoucnost, hlavně chudé a vyloučené děti. Neumí si představit svůj dospělý život a škola jim v tom nepomáhá.
- Mladí prožívají každodenní obavy z toho, „kam spěje svět“. Macerace v nefiltrovaném neštěstí a hrozbách, které přesahují obzory dětí. Mozek zahlcený obavami.
- Zvětšují se nerovnosti a setrvalá chudoba. Znevýhodněné děti řeší úplně jiné existenční / existenciální starosti, než co vydává za „problémy“ škola.

- **Je zásadní, abychom proaktivně měnili svět prostřednictvím učení!**
- Transformujme systém vzdělávání.
- Naše aspirace je: **rovnost a excelence pro celý systém.** Pro každé dítě.

- Výslovné odkazy na Paola Freireho:
- Povoláním člověka je *„působit na svět a přetvářet ho, a při tom mířit ke stále novým možnostem plnějšího a bohatšího života pro jednotlivce i kolektiv.“* (dle M.F., str. XV)

- Změna učení = deep learning / hluboké učení
- HU = učící se (learner) je skutečně vnitřně angažovaný ve svém učení; vidí v něm smysl tady a teď pro sebe a pro svět; cítí se při učení dobře ve společnosti dalších, s nimiž se učí.
- Hluboké učení pomáhá v hledání našeho místa v komplexním světě, který nás může znejišťovat.

- Hluboké učení přetváří realitu právě skrze učení, a to individuálně i s druhými.
- **„Engage the world, change the world!“**
- Pozn.: Neptá se „Pro jaký – neznámý - svět vzděláváme?“, ale místo toho říká: „Děti se učí tím, že si vytvářejí svět, v němž budou žít. Budoucnost tvoříme my - dnes.“

- Hluboké učení jako sociální hnutí
- Získává sílu ze středu (okresy, zřizovatelé) a zdola (žáci, učitelé). Ne shora (politici, vlády).
- Spolupracovat na transformaci učení musejí všechny složky systému.
- „Re-kulturace“, anti-kulturní změna (X status quo)

- Hluboké učení je změna kultury. Ne změna programu.
- „Programs don't scale, culture does.“ (Kim Scottová, 2016)
- Kultura organizace je definována jako „vzorce sdílených základních východisek, která si skupina osvojila při řešení problémů adaptace na vnější prostředí a vnitřní soudržnosti“. (E. Schein, 2010)

- Chceme žáky (learners), kteří mohou prospívat v turbulentní, komplexní době, aplikovat myšlení v nových situacích a měnit svět.
- Musíme znovu promyslet učení.
- Vytvořit podmínky a prostředí.

Jak kultivovat učební prostředí pro děti

Podle Daana Rosegaard

- Vytvářejte učení poháněné zvědavostí, při kterém žáci tvoří budoucnost. Pracujte s nimi na tom, co jim dává smysl a co má význam pro svět.
- Naučte žáky, aby navrhovali problémy. Posouvá to myšlení k představám o tom, co by mohlo být, místo aby končilo u názorů na to, co je.
- Nabízejte problémy, do kterých se žáci mohou doopravdy ponořit, místo abyste je pouze žádali o řešení. Nenechávejte je hledat řešení problémů, které už byly vyřešeny.
- Posilujte u žáků pozici „stálého amatéra“, pro kterého je učení celoživotním dobrodružstvím, při kterém se riskuje.
- Věřte tomu, že děti předčí všechna naše očekávání, když je naučíme, aby se nebály neznámého a aby radši byly zvědavé.
- Připusťte, že inovace a tvořivost je v DNA každé lidské bytosti.

- **Co je zásadní pro žáky, aby věděli a uměli dělat pro to, aby vzkvétali jako občané světa?**
- 6 globálních kompetencí a způsob jejich osvojování

(občanství; charakter; tvořivost; komunikace; kritické myšlení; spolupráce)

- 20 let se diskutuje o kompetencích pro 21. století – bez viditelného dopadu.

X

- 6 globálních kompetencí:
 - Úplné
 - Precizně vymezené (definice = společný jazyk) (str. 17)
 - Měřitelné (progressions = možnost hovořit o pokroku; dimenze /5 úrovní)
- + globální kompetence obsáhnou 4 vývojové domény wellbeingu (fyzická, sociální, emoční, kognitivní)

- **Hypotéza rovnosti a excelence**

- Hluboké učení je důležité pro každého.
- Nejvíc pomáhá znevýhodněným dětem.
 - Učení jde do hloubky (nesnižují se nároky).
 - Děti dělají to, co jim dává smysl – jsou zapojené.
 - Jsou všichni stále spolu a učí se od sebe.

(X Po dekády je nerovnost politickým tématem, bez výsledků.)

- **Jak přenést to, co se daří v jedné třídě či škole, na celý systém?**
- **(odpověď: Zaměřme se na proces učení! Ne na změny struktur systému.)**

- Nefunkční teorie změny
 - Svobodná škola (vše zrušíme a děti se zapojí X nemáme důvod věřit, že tomu tak bude)
 - Postupné dílčí změny, „lepení“, „drátování“ (nově popsané výstupy a jejich měření povedou ke změně, např. CCSS + testy X bez změny „jak“ se nic nezmění)

 - (naše kurikulum – ŠVP – podobně jako CCSS – chyběla podpora pro změnu vyučování, změnilo se jen „co“, a ne „jak“)

- Změny struktury jsou náročné a bez změny kultury nikam nevedou.

Doporučení: !! Umístit do centra změny (proces) učení dětí!!

Mobilizovat **kolektivní snahy** zaměřené na **lepší porozumění procesu učení**. To změní vztahy a povede k vývoji lepších praktik. Ty zpětně vyvíjejí tlak na změnu struktury.

To je kulturní změna.

Poučení

- Potřebujeme změnit kulturu učení. Ne změnu struktury nebo zavádění izolovaných opatření.
- Potřebujeme facilitovat nové procesy pro učení. Pak nastane transformace učení.
- Když jsme se shodli na vizi (100% žáků) a cílech (kompetencích), potřebujeme
 - hodně příležitostí pracovat společně;
 - budovat nové vztahy podporující učení;
 - a učit se z práce.

Společná zkušenost ze společného učení při „dělání“ buduje současně kapacitu i vlastnictví.

- Když chceme hluboké učení, musíme s ním začít. Ne o něm mluvit.

- Lídršip je zásadní.

- Jak vést transformaci učení v celých systémech?
- Vytvářením koherence v systému a v jeho skupinách.
- K = sdílená hloubka porozumění tomu, co je podstatou naší práce.

- Jak lze dosáhnout větší koherence v dynamických systémech?
- **Rámec pro koherenci – 4 zásadní a propojené komponenty**
 - 1/ zaměření – udržování směru; vize (učení každého dítěte)
 - 2/ kultivace kultury spolupráce
 - 3/ prohlubování učení (cíle učení; preciznost praxe; podmínky a procesy)
 - 4/ zajištění akontability (odpovědnosti; skládání účtů)

- Transformační změny – sociální hnutí – jsou nesený idejemi, které ponouknou lidi k akci, ne rétorikou. Žádná prohlášení, moralizování, přesvědčování nepohne lidmi ke změně praxe. Přišli jsme na to, že velký vliv mají příklady žáků, kteří změnili způsob myšlení, prožívání a interakcí se světem. Další skvělá věc je vidět autentické hluboké učení v akci – aspoň na videu. (M.F., str. 53)
 - Podporujte konverzaci vedoucí k učení
 - Kultivujte kulturu hlubokého učení
 - Think big – start small (miř daleko – začni malým krokem)

- Pro setkání lídrů 22.6.21 připravila Hana Košťálová.